

בס"ד, תשע"ח סמסטר א', מועד א' – 12.2.17
מבוא למשפט עברי – 99-111-01,02
מרצה: די"ר יעקב חבה
משך הבחינה: שעתיים וחצי. לא תינתן הארכה.
הוראות:

1. חומר עזר אסור בשימוש.
2. כתבו בכתב יד ברור.
3. אין לחרוג ממספר העמודים המצויין.
4. יש לנמק כל תשובה. תשובה שאיננה מנומקת לא תזכה בניקוד.
5. מקום בו יש יותר מדעה אחת או שהתשובה תלויה בשינויי נסיבות יש לציין את כל הדעות או הנסיבות.

בהצלחה!!!

חלק א – יש לענות על 3 שאלות בלבד מתוך 4 – 20 נקודות – עד 2 עמודים לכל התשובות יחד

1. השוו בין שני חיבוריו ההלכתיים של רבי יוסף קארו: בית יוסף ושולחן ערוך. פרטו והסבירו.
2. השוו בין התלמוד הבבלי לתלמוד הירושלמי. פרטו והסבירו.
3. מהם מדרש יוצר ומדרש מקיים. פרטו, הדגימו והסבירו.
4. מהם המניעים לחוסר ההיזקקות של המשפט הישראלי למשפט העברי, לפי אלון. פרטו והסבירו.

חלק ב – יש לענות על כל השאלות בחלק זה

שאלה מספר 1 - 40 נקודות (עד שני עמודים):

ראובן ולאה גרו עם ילדיהם הקטנים בבית דירות. בדירה הצמודה להם התגוררו הוריה של לאה. בין ראובן ללאה התעורר סכסוך ודרכם נפרדה. הוסכם ביניהם כי הדירה תימכר למרבה במחיר ותמורתה תחולק ביניהם. עוד הוסכם כי גם ראובן ולאה עצמם יכולים יהיו לרכוש את הדירה. על דעת שני הצדדים הוסכם כי ראובן ינהל את עניין המכירה. בתום מו"מ שניהל ראובן עם קונים שונים, סיכם עם לוי כי הדירה תימכר לו תמורת שני מיליון ₪. לאה מסרבת לעיסקה וטוענת שיש לה על פי ההלכה זכות קדימה לרכוש את הדירה במחיר זה, בהיותה של הדירה צמודה לבית הוריה. לטענתה הדבר יקל עליה בגידול הילדים. בהיות הצדדים כולם שומרי הלכה, הם מחוייבים לטענתה לעיקרון זה. ראובן ולוי טוענים לעומתה, שאין ללאה זכות קדימה לא על פי החוק הישראלי ולא על פי ההלכה מנימוקים שונים. לטענתם על לאה להסכים להשלמת העיסקה עם לוי הן מכוח הדין ולחילופין לפני משורת הדין. הצדדים פנו לבית דין שדן על פי ההלכה כדי שיפתור את הסכסוך. חוו דעתכם. פרטו, נמקו והסבירו.

שאלה מספר 2 - 20 נקודות (עד עמוד אחד):

אחד הראשונים כתב על תופעת המחלוקת:

כי ידוע שהיכוח מן הצדדים ההפכיים בעיון ובלימוד הוא סיבת יציאת הדבר לאור והיוודע האמת והתבררו בזולת שום ספק, ולכן הספקות וההערות והקושיות הן מבוא גדול להשגת המבוקש... הואיל וכדי לדעת ברירת האמת צריך להעריך שתי כתות המחלוקת, ועם המחלוקת עצמו יתברר האמת, ולכן דין הוא שישארו כל כתות המחלוקת נזכרים ונעשים יחדיו, עם היות שאין האמת אלא כאחד מהם.

- א. כיצד מתייחס הכותב לתופעת המחלוקת? מה מטרתה והם היא רצויה בעיניו? הסבירו.
- ב. מה עמדתו בשאלת האמת ההלכתית? פרטו, הסבירו והציעו ראיות לעמדה זו.
- ג. האם קיימת בהלכה גם עמדה אחרת? פרטו והסבירו כולל ראיות לעמדה כזו ככל שהיא קיימת.

שאלה מספר 3 - 20 נקודות (עד עמוד אחד):

המהר"ץ חיות (רבי צבי הירש חיות, גליציה, המאה ה-19 בספרו תורת נביאים כותב (לאחר עיבוד ותרגום):

... כל ההלכות אשר למדים משאר דברי הנביאים אשר נכתבו דרך ציווי ואזהרה (כוונתו למספר הלכות שהסיקו חז"ל מתוך ספרי הנביאים שבתנ"ך), דבר תורה הם ויש להם את כל חומרת דיני התורה. ולא משום אזהרת נביא, כי בודאי ידענו שאין אחר חתימת התורה דבר שווה לתורת משה. אלא משום שבודאי הן הלכות שנאמרו בסיני, והיו מקובלות בעל פה עד שכתבו אותם הנביאים על פי ה' בספריהם.

- א. מהו הקושי איתו מתמודד המהר"ץ חיות?
- ב. כיצד הוא פותר את הקושי?
- ג. האם עמדתו בעניין מוסכמת? – פרטו והסבירו את הדעות השונות.